

Akire Dinorowangua Kam Kamundiri U Mangir Ume

Yar

Watson Goodman bormie

**Fepa i yomorom imie—
Meina beikeiyo**

“Akire Dinorowangua Kam Kamundiri U Mangir Ume” fepa i ka birom munom bor eiro te Ka Munom Nokapu bamsuna suo ka birom i firo bor engua dumie. Na difirika Munom Nokapu i mapunom diimauru dowariye difirangi, Munom Nokapu i nenen kerere mapunom diimauru dowanga famie.

Yar Gumam kam i kamundiri u mangir uro te ari denom minom aboro yo tero wom morapune difiringa yokamai akire dierowamie. Nenta nomane si awatero, bianom madero, te Yesu Kristo Ari Wanopa denom minam ikar mor narowana wo di tero te Yesu Kristo Ari Wanopa i ari Enomdiinangua Yarom morme diro firiki sitowangui, Ari Wanopa nenen miriom mokungua te amine eingua mapunom yarom dem miriom ikar detowamie. Non iki 1937 kakom i na denom minam taromi denarongoro, te kakom tei mapunom boro na Ari Wanopa ye fanagaro mor furo epinau ama epe yo fanagaro morpunie. Ne komari Yaromi ari Enomdiingua Yarom morme diro firiki sitekere te denom minam ikar mor naro di tekengi, ena Epinau firiki suo, di ereye.

—Watson Goodman (1920-2002)

Yar Gumam Nonon Kanom Firungua Kam 1

Yon 13:1

Te aro epinau faire arewainga kakom tei Fasopa kopuna or kei nowainga kakom dumie. Yesu mangir akai madero Nem morn-gor nangua kakom mora ungua kanume. Yaromi gama mangir moringa kanom nan firungua iran, gorungua kakom i ama kanom firume.

Reperesen 1:5

Te goringor koma wonom are-rongua te mangir akai king yo-kama kiapanom yar Yesu Kristo i Yar Gumam kam diimauru dongua yaromi ama di noromie.

Yaromi nonon kanom firo te gorungor i argiriom nonon bianom biom si noromie.

Rom 5:8

Nonon bianom ari yo morpun-goro, Yesu gornorongui i Yar Gumam nonon kanom firungua i opon dinoromie.

Yon 3:16

Yar Gumam ari yar opar nonon dan firo, miriom kipur orowom karungoro, wam towane wom aur mangir domie. Yarom epe bengui ari yar opar firiki sitowainga unanan kinaime diro beme. Yokor moringa tarom ire kakom kakom mor dero duwaimie.

2   Yesu Kristo I Yar Gumam Mormie

I Timoti 3:16

Yar Gumam kam i ekere famia te epin domia dupunga irai kawon dupunie. Yaromi ari ganom koringamere koro umauru fungua angero yokama kanimia te kawon mormie diro Murom Nokapu imauru domie. Yaromi gunom kam mangir ari di erongoro, ari firiki singoro, u kamundiri fumie.

Matiyu 1:22, 23

Epinau tar epe fangui bun ka yar ta Ari Wanopa kam diro koma epe dungua kawon famie. Aparata ta gama wom difaikengua

ta gan fairo wam ta kunowangere ne yokama yaromi kam Imanuer ye diro enaimie. Kam i awateinga Yar Gumam nonon ama mormie dumie.

Yon 14:9, 10a

Yesu yaromi di tome: Na ne moringor gurom ariri wom morikoro Firip na gumanam kan gorikeno? Nenta na ganam kanungui, Aunam gam kanumia, te tabengoro Aunum nonon opon di noro dine? Firip ne na Aunam mor teya te Aunam na mor naromie diro firiki sikeno?

Nenta ka diimauru dero Yesu i Yar Gumam Wam mormie duwangui, Yar Gumam yaromi mor towangere, te yaromi Yar Gumam mor towamie.— I Yon 4:15

Aisaiya 9:6

Nonon morpungor gan yargan ta fuka di noromia, te yaromi gapman kiapam benamie. Yaromi kam epe enaime: Nokapu, Kaunsor, Yar Gumam yoporam borngua, Aunam kakom kakom mor dero dungua te Amine Engua Kapam dire enaimie.

Te angero aparami mokom bar tero dume: Murom Nokapu ne mongor unangere te Yar mo-

kire morngua yoporam ne inanie. Epe benangua iran gan nokapu ne mongor fuka duwangua iran yaromi kam Yar Gumam Wam ye duwaimie. — Ruk 1:35

Korose 2:9

Yaromi (Yesu Kristo) gam dinom korumba, gam dinom ikar i Yar Gumam fai si diro mormie.

Yaromi ka yo di morungoro, kuwakawa keranom sungua yopure ikar deerungoro, nenta nokom kamundiri tei epe dume: Yaromi na wanam kam firika mormia, te na yaromi firimun eiteye. Ne yarom ka duwangua firiyo, dume. — Matiyu 17:5

4 Yesu Nenen Eramom Morngua I Nonon Diimauru Denoromie

Yon 9:5

Na mangir morika kakom i na mangir ari kewanom moriye.

Yon 8:23

Te yaromi yokamai epe di erome: Ne mangir tawari morimba, na munomdiri iwari moriye. Ne mangir ari morimba, na mangir yar morkeye.

Yon 11:25

Yesu opar i di tome: Na nanan ari goringa aki arero yokor moringa tarom ereka moriye. Yar ta Na firiki sinarowangui goramba, te yokor moramie.

Ena Yesu dume: Na yokor moringa beretyom moriye. Nenta

na morikor unangui, meran gorkenamie. Nenta ne firiki sinarowangui, nur kor wom gorkenamie. — Yon 6:35

Ne na tisa te Ari Wanopa di nareinga i na yar epe morka iran na epe di narowainga fangor di nareimie. — Yon 13:13

Yon 8:58

Yesu yokamai di erome: Na kawon di ereye. Epirayam ama kunekeingoro, na moriye.

Yesu kor yokamai epe di erome: Kawon wom na di ereye. Non sipsip yokama koroguma nom na moriye. — Yon 10:7

Yesu Tar Or Yoporam Borngua Suo Bemie 5

Ruk 5:5, 6

Te Saimon mokom baro Yaromi di tome: Yar or yo, nonon giriwanga kokonan i fupunga kamun ta umba, te fisi ta sikepune. Sikepunba, ne dinga iran na fisi sika garom fiasi nuriri dowariye. Te epe beiro fisi munmane nan singoro, fisi singa garom bu duwaro beme.

Matiyu 14:19-21

Te yaromi ari munmane kupir sire moringa kuriri tei amede moriyo di erero beret 5 iro te onopa fisi suo iro kan kamundiri dero make eme. Eiro dou diro giram gore dinga yokama erongoro, yokamai ire fure ari munmane ku-

pir sire moringa ereime. Ereingoro, yokamai muruo neingoro, marenom mokume. Te neingoro, suo yo dungua i towane dere gar giringa gar 12 muroume. Te kopuna neinga yokamai ari opargan te gan madere yargan wo keringa 5,000 morime.

Te yar suo oduwanom gi dungua kon muriri bunamdiri moro firinga Yesu u koro fungua firo uboro dime: Ari Wanopa, Ne Dewit wam monia, nonon kanom firo, di teime. Yesu yokama suo i kanom firo oduwanom aukungoro, kawonom oduwanom fura dongoro, kanere yaromi dourom bor fime. — Matiyu 20:30 te 34

6   Yesu Kristo Ari Wanopa Mormia

Te Tara Tara Muruo Yaromi Bei Emie

Korose 1:16

Yaromi boromdi tar muruo kamundiri dungua te mansinomdiri dungua te tar kaninga te kankeinga muruo bei emie. Ari angero or beinga bo, ari king beinga bo, gapman moringa bo, ari kiapam beinga yokama ama bei emie. Yaromi tar kan muruo beiro nanan tarnam duwamie diro bei emie.

Ipiru 1:2

Epinau kakom gounaro bengor ya i Yar Gumam Wam boromdi ka di noromie. Yar Gumam Wam boromdi tara tara muruo

bei emia, te Wam i tar i muruo aukunowame diro imauru detedomie.

Rom 14:9

Yesu gore te arero ari goringa te yokor moringa Ari Wanopanom mor erowariye diro bemie.

Yaromi tara tara muruo bei eme. Tar ta Yaromi beikengoro, yo fuka dikeme. — Yon 1:3

Aposer 2:36

Isrear ari muruo Yesu er yoro bampdiri singa yaromi Yar Gumam bei moro Ari Wanopa te Kristo bei tomie dikanaimie.

Yesu Kristo I Ari Muruo Ipu Sierowamie

7

Rom 14:10

Nonon muruo Yesu ipu sino-rowangua gumamdiri arerowaro bepunia, ne tabengoro eminuma niki de firerere tar niki dongua benie nokapu benie di te mone?

Nem i nenta kort di erekemba, Wam i ari kort di erowame diro yoporam tedomie. — Yon 5:22

Rom 2:16

Na gunom ka di ereki Yar Gumam kakom tei ari tar ekere ire wan moringa Yesu boromdi ipu sierowamie, di ereye.

Matiyu 25:32

Te Yaromi gumamdiri ari yar opar muruo ure kupir boraingere,

non sipsip kiapam yar non sipsip te meme ye ipu sire i nenen de-ronguamere epe yaromi ari ipu sierowamie.

Yar Gumam te Wam Ari Wanova Yesu kiapam benangua kakom unangoro, ure ari goringa te yokor moringa ipu sierowangua yarom iye mapunomdiri di ereye. — II Timoti 4:1

Aposer 10:42

Te yaromi nonon di norero ari ka mapunom di ero di noromie. Di erero yaromi ari goringa te yokor moringa ipu sierowame diro Yar Gumam imauru dongua yaromi mormie di ero, dume.

8 Yesu Towane Meina Bei Norowangua Famie

Ipiru 5:9

Te yaromi Nem kakom kakom dourom borngua iran yaromi dourom boringa yokamai mor kuwom singa tarom eromie.

Ipiru 7:25

Ari Yar Gumam morngor Yesu kamdiri winga yokamai yaromi mora enomdiinangua famie. Tabengoro, Yaromi kakom kakom mor dero diro ari kanom daro make ei te mormie.

Aposer 4:12

Nenta kamdiri nonon nondiinangua kam dikemie. Tabengoro, mangir ya yar ta kamdiri epe nondiinangua faikeme.

Yon 10:9

Na korogumam moriye. Te nenta na morkor ure ikar nangui, na adiikoro, ikar mena tero kopuna nero moramie.

Yesu yaromi di tome: Na kon muriri te kawon mapunom te yokor moringa mapunom nanan moriye. Nenta na Aunam morngor naro dungui na morkor uro uro fumie. — Yon 14:6

Yon 8:24

Epe fangua iran na ne bianom bei moringor goraimie di ereye. Na yaromi moriye dika kam i ne firiki sikenaingi, ne bianom bei moringor goraimie.

Yesu Towane Meina Bei Norowangua Famie 9

Korose 1:12-14

Nonon Aunom firimun ei to-
punie. Ari firiki singa kewa don-
gor moringa yokama tar inga-
mere no ama inapunga famie di-
ro bemie. No kama sungor mor-
punga nondiuro wam fir tongua
yaromi kiapam bengua akaiyom
denoromie. Yaromi argiriom me-
ina bei norero bianom kore de-
noromie.

Yar Gumam nonon nodiuro
furo Wam fanagar tere moraimie
diro ei norero te Wam Yesu i
nonon ka mapunom aboro firu-
punga i kapam dar tomie. Yaromi
kamdiri nonon kan fapunga
gude norero, bei yo topunga ari

denorero te bei nokapu denoro-
mie. — I Korin 1:30

Tar niki dongua muruo ide
norowariye diro Yaromi nonon
gor noromie. Epe bengui nonon
Yaromi towane arioma nokapu
morpunie. Te ariomi tar aboro
wom beiro morapune difiraime
diro beme. — Taitas 2:14

Reperesen 5:9

Te yokamai ur kor ta diro
dime. Ne fepa i ire kan furoure
afura dowanga famie. Tabengo-
ro, ne gore argirinum ire ari ka-
nom kanom man bam ta ta fain-
ga te ka kam kam dinga muruo
Yar Gumam meina bei tenie.

Yesu Argiriom Nonon Yar Gumam Ye I Towane Denoromie

Epeses 1:7

Yaromi kanom firo gor norongor i argiriom nonon meina bei norero bianom made noromie.

Yaromi kewa keranom sungor morngumere epe nonon kewari wan morapungi, denom minom towane duwamie. Duwangere, Yaromi Wam Yesu Kristo argiriom nonon bianom muruo biom side norowamie. — I Yon 1:7

I Fita 1:18, 19

Ne girinum awanum mapunom niki dongua beire opon diereinga bei moringor i gurde erowapune diro meina beinga taromi kani-

mie. Meina beinga taromi fu niki dongua tarom kongo sirwa bo, gor ire beikeimie. Yesu argiriom suwanom i non sipsip gam nokapu wom argiriom epe ire meina bei noromie.

Murom Nokapu kakom kakom mor dero dungua i boromdi Yesu nenen gam dinom Yar Gumam firimun tar epe tero ne inokure niki dongua ei moringa bei nokapu deerongoro, Yar Gumam yokor mor dero dungua i kokonan bei te morainga famie. Fangua iran Yesu argiriom tar aboro wom bei noromie.— Ipiru 9:14

Epeses 2:8, 9

Ne kanum firungor tei ne firiki singoro, nenen endiingua i nenen beikenba, Yar Gumam firimun tar dumie. Kokonan ta ingoro umauru kingua iran, nenta nenen kam bauwom duwangua faikemie.

Rom 5:1

Nonon firiki supunga iran, Ari Wanopa Yesu Kristo gam boromdi nonon Yar Gumam ye denom minom towane eiro yo tero morpunie.

Yon 6:28, 29

Dungoro, ari di teime: Yar Gumam nonon tora kokonan be-

napune difirume? Yesu mokom baro di erome: Yar Gumam ne kokonan benaime difirungua i aur dongua yaromi firiki sitowaimie, difirume.

Yar Gumam imauru dongua ariom i mangir ari iwe deereime. Te mangir ari iwe deeropunga i firiki supunga iran iwe deeropunie. —I Yon 5:4

Yon 20:31

Te munom bor eka taromi ne kerere Yesu i Kristo mormia, te Yar Gumam Wam mormie dire firiki suwaingi, ne yokor moringa tarom yaromi kamdiri inaime diro munom bor eye.

12 Yar Gumam Kanom Firungua Kam

Sam 103:11

Ari Yaromi kunom firteinga yokamai kanom firungua i kamun mansinom iwe dere munomdiri iwe dunguamere epe dumie.

Sam 103:17

Ari Wanopa i kunom firinga yokamai kakom kakom kanom firdere mormia, te yo tongua mapunom i yokamai gan kuneinga gaunoma te gaunoma moringor kakom kakom faidere duwamie.

Maika 7:18

Yar Gumam ne arinuma suo yo moringa bianom beinga bade

erero yo den min kakom kakom api si morkere, kanom fire minum mokingamere epe yar gumam ta epe bei morkemie.

Ramentesins 3:22, 23

Ari Wanopa nonon kanom firungua iran nonon gorkepunie. Yaromi kanom firnorongua wom goukenamie. Yaromi kakom kakom kanom firdere wo mormie. Kakom kakom tar benariye difirungua tarom beidere wo mormie.

Nonon tar yo tongua ta beipunga firo nondiikemba, yaromi kanom firungor i nondiio, biom si norero, Murom Nokapu mor noromie. — Taitas 3:5

Ne ari muruo kokonan beire imin goringi, Na morkor wiyo. Unaingere na mor firiyo di erowariye. — Matiyu 11:28

Reperesen 22:17

Murom Nokapu te opar yar kau enaro bengua wiyo dimie. Te wiyo dingai firungua yarom ama wiyo duwamie. Yar ta nur gorangui, kandeingoro, unamie. Te nur nowariye difirangui, kandeingoro, uro yokor moringa nurom yo nowamie.

Yon 7:37

Epinau kopuna or keineinga gounaro bengor kakom or dungua tei Yesu arero gau diro du-

me: Yar ta nur gorangui, na morkor uro nur nowamie.

Ne nur goringa ari muruo nuriri wiyo. Ne kongo aukinekeinga yokamai ure nur wain te susu kongo borfaikengua i meina beire neiyu. — Aisaiya 55:1

Aisaiya 1:18

Ari Wanopa epinau wo, ungerene ne noye ka difirapune, dume. Ne bianom beinga argir tokomere epe kou dare dumba, na biom si erekoro kuwakawa tokomere feke daramie. Ne bianom kou nan daro dumba, biom si erekoro non sipsip wiom feke donguamere epe dowamie.

14 Ari Muruo Yar Gumam Gama Morkeimie

Rom 8:14, 15

Yar Gumam Murom ari enomdiiro ungua yokamai muruo Yar Gumam wama morimie. Ne Murom Nokapu inga i kan si erowangere kun firaimie diro ikeimba, Murom inga i ne ipu Yar Gumam gama darerowangere Murom i yoporamdiri ne Yar Gumam Awo, awo di towaimie dire erongua mormie.

Firipai 2:15

Mangir ari ne tar bei niki deimie di erowainga faikemie. Ne nokapu wom Yar Gumam gama yo tero moringa mangir ari bianom beire niki deinga mo-

ringor ne keifairo morimie. Ne epe more mangir ari kewa de ere morimie.

II Korin 6:17, 18

Ari Wanopa epe dumie: Ne ari nomane gorom moringor i madere u nenen ure ari kor korsiire wankere tar dinepe dongua aukere moringere, Na ne enomdiinariye. Te enomdiikoro, Na ganama apara gama moringere, Na Nenom morariye, dume.

Yon 1:12

Beimba, ari Yaromi firiki site-re adiinga yokamai Yar Gumam gama morainga famie di erongoro, morimie.

Nur Eriom Mokungua Kam Yar Gumam Epe Dume 15

Garesia 5:19-21

Ganom dinom tar benariye difirungua i mauru famie. Taromi yar opar kunorowo neinga te apara gama difaire tar niki dongua beinga, mapunom niki dongua beire, ikar ya te mena kunorowo nere gai gorkeinga, yar gumam kasu firiki sitere, kumo faire, ari niki de fir erere, nomane towane eikere, nomane sitere, kura bore, kura kam dire, bontere more, ka mapunom kasu diimauru dere, tar kunorowo kanere, ari er gore, sipak beire te yomorom arawa tere te tar epe wom beimie. Komari koi ka i

di erere kor eme ama di ereye. Ari epe beinga yokamai Yar Gumam ikom akaiyom ikar kinaimie.

Aisaiya 5:11

Ari komor ongo suna arero nur eriom mokungua nowaro wanero, nur ne moro kama sungoro, sipak beiro u niki deimie.

Firopers 23:31, 32

Ne nur wain kap mukuri morngua kou nan dare te eiom siro eriom mokunangua kankeiyo. Nur epe nowangi, onopa ari ganom karungua kipu nan karunguamere epe ganum kipur karamie.

Mak 10:17-22

. . . Kiapanam Yar Abonga, na tamere beire yokor kakom kakom mor dere dinga taromi inariye? Dungoro, Yesu yaromi di tome: Nenta aborngua ta wonom morkemia, towane wom morngua i Yar Gumam mormie. Tabengoro ne abone di narene, dume. Ne ka di go di eire yar opar kunorowo nekere, ari er gorkere, tar kunorowo nekere, kasu dikere, nenta kamka sitekere, nenum manum kaunomdiri moro dinga ne finie. Dungoro, mokom baro dume: Kiapanam yo, na ka i muruo gan moro dourom bor uka epinau ama do-

urom bor moriye. Yesu yaromi kanero kam firo di tome: Ne tar towane toka benanga famie. Ne fure tar aukunenga muruo market beire kongo ire kuwanom ari erengere, ne tar aukunowanga kamundiri duwamie. Epe beire nenen er yoron kau ire ure na dounam boro. Ka epe dungui yaromi tar munmane aukunongua iran, firimun eikere niki de firo fume.

Fiopers 16:25

Mangir ari kon muriri ta nokapu dume dikanere dourom borimba, u onamdiri fingi goringa akaiyom fimie.

Epeses 5:6

Ari ka yo dire guman bauro-wainga kan gor ire ka dinga fi-rekeiyo. Epe dinga iran ari fire ka si deinga yokamai Yar Gumam dem miriom api si eromie.

I Korin 6:9, 10

Ne ari niki deinga Yar Gumam ikom akaiyom ikar nainga faikemie dikankeimo? Gumanom baurekeimbo. Aparaga gama difairo tar niki dongua beinga yokama, yar gumam kasu kam bauwom dinga yokama, yar opar kunorowo neinga yokama, ari yargan opargan morapune difiringa yokama, ari moringor gairoringa mapunom imauru dein-

ga yokama, tar kunorowo neinga yokama, tar kunorowo kaninga yokama, nur gikengua nere sipak beinga yokama, ari nenta kanom ka singa yokama, nenta tarom gureinga yokama epe i muruo Yar Gumam ikom akaiyom ikar nainga faikemie.

I Yon 3:7, 8a

Gan gawa gawa ne ari gumanom baurekenaimie. Nenta yo tongua bengui Yesu yo tongua mornguamere epe yarom yo tongua mormie. Nenta bianom bengui Satan ariom mormie. Tabengoro, Satan i koma wonom bianom bemie.

18 **Bianom I Goringa Mapunom Imauru Domie**

Rom 5:12

Yar towane benguaran bianom u mangir ure goringa mapunom ire umie. Epe bengua iran ari muruo gorimie. Tabengoro, ari muruo bianom beimie.

Tar niki dongua benapune difiringa fai si di erongoro, bianom bei morimia, te bianom beinga fai si di erongoro, gor morimie.

— Yemis 1:15

Isikier 18:20

Nenta bianom benangui goramie. Nenta wam bianom benangui, nem gam kipur karkenamia, te nenta nem bianom benangui, wam gam kipur karkenamie.

Nenta tar nokapu bei morangui, meina nokapu inamia, te nenta tar niki dongua bei morangui, meina niki dongua inamie.

Rom 8:6

Ganom dinom tar benariye difirunguamere beire wan moringi gorimie. Te Murom Nokapu tar beinaime difirunguamere bei moringi yokor moringa tarom ire amine eire morimie.

Ruk 15:32

Nonon firimun eiro u towane uro minom mokupunie. Tabengoro, ne emin gorungua irai yokor mormia, te unanan fungua irai kor imauru dopunie.

Kristo I Goringa Mapunom Iwe Detomie 19

Yon 10:17, 18

Na nonam sipsip gor erero kor arerowariye dika iran, na Aunam kanam firumie. Ari firin-gamere ta nar gorkenaimba, na nar goraimie dikoro nar goraimie. Na gorarki te kor arere narki nanan morkor dumie. Tar epe i Aunam beyo di naromie.

Ruk 7:14, 15a

Yaromi uro yar gorungua ikar einga bokisyom aukungoro, ari kau ire winga yokama tei yo arero morime. Moringoro, Yaromi epe dume: Yar koragamao, arero, di ereye. Epe dungoro, gorungua yaromi arero ka dumie.

Yon 11:43, 44

Yesu ka epe digouro gau diro dume: Rasarus, u mena wo, dume. Dungoro, gorungua yaromi okom kauwom kan dauwina yo dunguamere te giram gumam gar feke yopureinga yo dunguamere u mena ume. Yesu ari di erome: Gar yopureinga bede teiyo, dume.

Reperesen 1:18

Na yokor morika yarom moriye. Na koma gorika dumba, epinau kakom kakom yokor mor dero diye. Kawon. Te goringa mapunom te er dongua akai kiyom na auku moriye.

Diut. 5:7-21

Na ne Yar Gumanum moriya, yar gumam ta kam bauwom di-keiyo. Ne tar kamudiri iwa dungua bo, mangir tawa dungua bo, nuriri oropo mansinomdiri ikar koi dungua i kanere kuiyam beire kaunom gurom bortere nur kokonan bei tekeiyo.

Ne Ari Wanopanum Yar Gumam kanam yomorum darkeiyo. Tabengoro, nenta Ari Wanopa kam yomorum darangui Ari Wanopa yaromi kort bei towamie.

Ne Ari Wanopanum Yar Gumam ka di go di enguamere beire Sarere Or kakom bei mun dare kokonan ikeiyo. Aro 6 i kokonan

ire kokonanum muruo beiyoy.

Ari Wanopanum ka di go di enguamere beire nenum manum kaunomdiri moriyo.

Ne ari er gorkeiyo.

Ne yar opar ama kunorowo nekeiyo.

Ne ama kunorowo nekeiyo.

Ne arinum ta kasu di erekeiyo.

Ne arinum ta epiombai kunorowo ne towariye difirekere, arinum ta ikom te mansinomom te nurom kokonan ari, nurom kokonan opar, nonom buramakau te donki te tara tara muruo arinum ta tarom i ne kunorowo inariye difirekeiyo.

Ne Yar Gumam Oduwamdiri Kou Fananga Faikemie 21

Ruk 8:17

Tar ekere dungua muruo imauru dowamie. Te tar kou si einga i muruo u bau borangua famie.

Yop 34:21, 22

Yaromi ari kon waninga te tara tara beingi muruo oduwam kan mormie. Akai ta kama sungor ari tar ta niki dongua bei moringa yokama fure kou fanalinga akaiyom ta dikemie.

Sam 139:8 te 12

Na kamundiri iwa narki ne iwa monie. Na goringa akai narki ne ama monie. Te kama sungui ne

kama si erekemia, te kama sungui ne oduwandiri kamun bau bor dunguamere keranom sumie. Ne oduwandiri kama sungua te kamun ta ungua i towane dumie.

Yeremaiya 23:24

Ari Wanopa epe dume: Nenta akai ekere duwangor kou fanangere Na kankenariyo? Na man kamun muruo fai si dikeyo, dume.

Firopers 15:3

Yar Guman oduwam akai muruo diro tar niki dongua nokapu dungua muruo kan mormie.

22 Yar Gumam Mornguamere Morkeinga Yokamai Kakom Kakom Ganom Kipur Karamie

Matiyu 13:41, 42

Ari Wanom kiapam bengua akaiyom i angeroyom eur dawangere fure tar bei niki deinga yokamai te mapunom niki dongua beinga yokama i kupir sire ire fure er dongua murom kuu si morngor dowaimie Dowaingere, akaiyom koi ari gau dire kai meire kinom ki ki sire moraimie.

Matiyu 18:8

Ne kaun bo, okon bianom bei erowangui go dire fiasi mado. Ne okon towane kore bo, kaun towane kore u kamundiri nangi aboro nanie. Te okon kaun mu-

ruo yo duwangere fiasi er dongari deerowainga i niki domie.

II Fita 3:7

Te man kamun epinau dungui kandeinga yo dumie. Yar Gumam duwangere ari Yar Gumam firiki sitekeinga kort dire u er dongari nainga kakom i er donga dowainga kakom i man kamun i ama er donga dowamie.

Matiyu 25:46

Te yokamai kakom kakom ganom kipur firdere duwainga akaiyom naimba, te ari yo teinga yokamai yokor kakom kakom mor dere dinga akaiyom naimie.

Kort Beinainga

Ipiru 9:27

Ari muruo kimin towane go-raingere te eme i kort duwainga dumie.

Aposer 17:31

Yaromi kakom ta imauru de dongua kakom tei yar ta imauru dongua i bei moro ari mangir yar opar muruo kawon mapunom dourom boro kort di erowamie. Yaromi gorungoro, aki yokor detongua iran ka i kawon dumie diro ari muruo di noromie.

I Yon 4:17

Nonon arinom ta fir topunga mapunom morpungor u nokapu fu morngui nonon kort duwaro

Kakom Unamie

23

benapunga kakom i kun fireke-
napune diro beme. Tabengoro,
nonon mangir ya morpunga ka-
komi Yesu morngumere mor-
punie.

II Korin 5:10

Nonon muruo Yesu gumamdiri
arerowapungere, yaromi nonon
kort di norowamie. Epe benan-
gore ari ganom dinom tar muruo
nokapu benainga te niki dongua
benainga i firo meina kounom
benanguamere firo inaimie.

Rom 14:12

Ena nonon muruo tar bena-
pungamere firo nonon Yar Gu-
mam di towapunie.

24 Yesu Kristo Nonon Kanom Firungua Kam

I Fita 5:5b

... Ari nenen fir mokinga yokamai Yar Gumam fir erekemie. Te ari nenen fir akinga yokamai Yar Gumam fir eromie.

Aposer 4:33

Ari aposer yokama yoporam bore moro Ari Wanopa Yesu gore arere fungua kam ari waiyom bei ereingoro, Yar Gumam bei nokapu wom deerome.

Firimun tar yomorum ipunga i tar bei niki de norongua dunguamere epe dikemie. Yar towane wom tar niki dongua bengoro, ari munmane gorimie. Gorimba, yar towane Yesu Kristo i

ari kanom firungor i Yar Gumam firimun tar ari munmane erongua i te Yar Gumam ari kanom firungua mapunom i tar mokire nan dumie.— Rom 5:15

Yar Gumam firimun tar suwanom wonom norongua i firimun ei towapunie. — II Korin 9:15

II Korin 8:9

Ari Wanopa Yesu Kristo ne kanom firungua mapunom i fire kanere deimie. Kanom firungua mapunom i epe, yaromi muguar munmane aukunomba, ne fir erero u kuwanom yar fumie. Epe bengui ne muguar munmane aukunowaime diro beimie.

Ari ka mapunom firekere ununu sire waninga Yar Gumam ekandongua kakom goumie. Te epinau Yar Gumam ka di go diro ari muruo nomane si awateiyo, dumie. — Aposer 17:30

Yar Gumam denom minom ipin denorongoro, nomane si awatopungoro, nondiingui tokor madekenapunba, ari denom minom yo ipin dongua i ire wan more gorimie.— II Korin 7:10

Aposer 2:38

Mina waukingoro, Fita yokamai di erome: Ne yokama muruo nomane si awatere te Yar Gumam bianom kore deerowangore

Yesu Kristo kamdiri nur buriyo. Epe beire Murom Nokapu i firimun tar inaimie.

Aposer 3:19

Ne yokama nomane si awatere nomane kor ire Yar Gumam fir teingoro, bianom beinga ide erero yoporanom kor erowamie.

Te yaromi epe dume: Yar Gumam nonon kiapanom benangua kakom teina umia, ne yokama nomane si awateiyo.— Matiyu 3:2

Ruk 13:3

Na di ereye: Ne yokama bianom madero nomane si awatekenaingi, ari koma beingamere beire ne muruo gore unanan naimie.

Matiyu 6:14

Ne ari bianom beinga made erowangi, Nenum kamundiri morngui ne bianom bengi ama made erowamie.

Isikier 18:21

Bemba, nenta niki dongua yarom ta bianom bengua muruo madero si awatero Na ka di go di eka dourom boro te mapunom yo tongua te lo dunguamere dourom borangui, yaromi ta wonom gorkere yokor moramie.

Reperesen 3:20

Na korogumam moro kor gure gure di moriye. Nenta Na noganam firo iki kor iraunangui, Na

yaromi dem miriom ikar fukoro, na yaromi iye gumanom boro moro kopuna nowapunie.

Aisaiya 55:7

Ari niki deinga tar niki dongua bei morainga i madere te ari nenen fir mokinga yokamai nenen fir akure Ari Wanopa Yar Gumam morngor unaimie. Unaingere, kanom nan firungua iran bianom made erowamie.

Aposer 5:31

Yar Gumam Isrear ari nomane si awatowaingere bianom kore deerowame diro Yesu kam akire diro ipu ari nen Enomdiingua Yarom te king Wam detome.

Mangir Ari Tar Beinga Madowapunie

27

Epeses 5:11

Kama sungor ari tar niki dongua beinga yokamai fanagar erenaimba, tar epe beingi beikeiyo di ero.

Aisaiya 1:16

Nenen biom sire bei kure eire Na oduwanamdiri tar niki dongua bei mongi madere kor tar niki dongua beikeyo.

Taitus 2:11, 12

Yar Gumam kanom firungor nonon nondiingua mapunom umauru fungua i ari moringor muruo fuka di eromie. Kanom firungor i Yar Gumam kam si deinga mapunom te ganom di-

nom tar niki dongua benapune difiringa i madere ganom dinom aboro kiapam beire tar yo tongua beire, Yar Gumam beinaime difirungua tarom epinau mangir bei moriyo diro nur si noromie.

I Yon 2:15, 16

Ne ganom dinom tar bo mangir tar fir tekeiyo. Nenta mangir tar fir towangui Nem fir tekemie. Tabengoro, mangir tar muruo ganom dinom benariye difirungua tarom te kunorowo kanninga te mangir ari tar nokapu dumie dinga inapune difiringa mapunom i mangir tar dumie. Yar Gumam tarom dikeme.

Nomane Kor Inga Kam

I Yon 5:18

Nonon firo kanero dopunie. Nenta Yar Gumam kunongua i Yesu kiapam bengoro, yar niki dongua i ure gam aukukengoro, bianom beikere morumie.

II Korin 5:17

Epe bengua iran, nenta Yesu mor tongui yaromi kor umauru fumie. Komari tar mora goumie. Kan gor iyo. Tar muruo u kor fudomie.

Isikier 36:26

Na ne minum kor erere te no-manenum kor ta denum minum ikar ei erere ne denum minum

nomane gorom kiapam bengua eriom nan moki monga ide erere minum nokapu ta erowariye.

Yon 3:3

Yesu ka mokom baro dume: Na ne kawon di ereye. Yar ta kor umauru kinangui, Yar Gumam kiapam bei morngua akai-yom ikar kinamie.

I Fita 1:23

Yar Gumam kam kakom kakom nokapu didero dungua i kor imauru denoromie. Ka fu niki de morngua kam i imauru denorekema, Yar Gumam kam kakom kakom didero dungua kor imauru denoromie.

Bianom Nor Gorungoro—Yesu Aki Yokor Denoromie 29

Epeses 2:1 te 6

Ne ka sidere bianom bei more gonba, Yar Gumam aki yokor eromie. . . Yar Gumam no Yesu Kristo ye kamun akai ama kiam pam benapune difiro ama aki yokor denorongoro, ama morpunie.

Korose 3:1

Ne Yesu ye goringor ama aki yokor deeringa yokamai Yar Gumam okom womdiri Yesu morn-gor tar dungua iwa inapune difire wandou moriyo.

Yaromi nenen gamdiri nonon bianom kau ire er yoro bakom-diri fumie. Yaromi epe bengui nonon bianom kor wonom bei-

kere mapunom yo tongua wo beire moraimie difiro beme. Tabengoro, yaromi singor i nonon u nokapu fupunie. — I Fita 2:24

Yesu ariom moringa i ganom dinom benariye difirungua tarom kunorowo kaninga te nenta tarom inariye difiringa i mora madeimie. — Garesia 5:24

Rom 6:2, te 11

Nonon ari bianom madopungi tamere beire bianom kor bei morapune. Ne bianom mora mado-punie difiro moriyo. Nenen Ari Wanopanom Yesu Kristo kamdiri Yar Gumam aki yokor deeromie difiriyo.

30 Kakom Kakom Mor Dero Dinga Tarom

Moses akai yo dungor onopa kuiyam beiro tokar siro akire dunguamere epe Ari Wanom er yoro bamdiri siro akire duwaimie. Te yaromi firiki sitowainga yokamai mor kuwom singa tarom inaimie. — Yon 3:14, 15

Yon 17:3

Ari ne Yar Gumam kawon monia, te na aur mangir denga yarom Yesu Kristo i na mormie dikanainga yokamai mor kuwom singa tarom inaimie.

Yar ta Yar Gumam Wam firiki sitowangui, yaromi yokor mor kuwom singa tarom inamba, te yar ta firiki sikenangui, mor ku-

wom singa tarom ikenamie. Yar Gumam yaromi dem miriom site morme. — Yon 3:36

Rom 6:23

Bianom i meinam goringa dumba, Yar Gumam firimun tar Yesu Kristo boromdi norongui yokor kakom kakom mor dere dinga tarom dumie.

Yon 5:24

Kawon wom na di ereye: Yar ta na kanam firo, naur dongua Yaromi firiki sitowangui, mor kuwom singa tarom imie. Yaromi kort dikenamie. Te goringa mapunom madero yokor moringa i tarom idomie.

Yesu Nondiingua Firiki Sitowapune 31

Garesia 4:6

Ne yokama Yar Gumam wama moringa iran, Yar Gumam Wam Muromom Nokapu uboro Awo, Awo dungua Murom i Yar Gumam aur ne yokama minomdiri deeromie.

Nenta na ka di go di eka iro dourom borangua yaromi na kanam firumie. Na kanam firungua yaromi Aunam kam firangore, na ama kam firo, na yaromi gumamdiri umauru fukoro nakanamie. — Yon 14:21

I Yon 3:18, 19

Na ganamao, nonon ka dupungor te giranomdiri kanom firu-

pune yomorum dikenapunie. Nonon tar bepungor te kawon mapunomdiri kanom firupunga tarom ama benapunie. Epe benapunga iran Yaromi mapomdiri kawon mapunom gama mora morpunie dikanero morapunie.

Rom 8:16

Murom Nokapu i nenen bei moro nonon Yar Gumam gam morimie diro nomanenomdiri waiyom bei noromie.

Nonon Yaromi mor topunia, te Yaromi nonon mor noromie dikanupunie. Tabengoro, Yarom Muromom Nokapu nonon noredomie. — I Yon 4:13

32 Yesu Mor Norongua Minom Mokupunie

Yon 17:13

Epe benamba, epinau na ne mongor wiye. Te mangir tawa moro ka dika i na minam moki-kamere yokamai ama minom mokinaime diro di ereye.

Yar Gumam kiapam bengua akaiyom i kopuna nere, nur nere deinga akaiyom dikemba, Murorom Nokapu yoporamdiri yo tongua beire, gumanom bore more te minom mokire moringa akaiyom dumie. — Rom 14:17

Garesia 2:20

Yesu er yoro bakomdiri si gorringa kakom i na ama nar gorimba, yo yokor moriye. Yokor

morika i na yokor morkeiba, Yesu na mor narongua Yaromi yokor morumie. Te epinau ganam dinomdiri yokor morika i Yar Gumam Wam na kanam firogor narongua Yaromi firiki site-re moriye.

Ari nur gorringa yokama nur nere minom mokingamere epe Yar Gumam ari nenen enomdingua yokamai minom moki morimie. — Aisaiya 12:3

Yon 15:11

Na minam mokikamere epe ne minom mokinainga mapunom fai si di erowame diro ka i di ereye.

Ari Wanopa Giram Gore Duwapunga Famie 33

Rom 6:16

Ne yar ta giram gore di to-wangi, yaromi nur kokonan yar moriye difirikenno? Epe beiro bianom kokonanom bei morangi, goranie. Te ne gore dire wan morangi, fu yo tero moranie.

II Tesaronaika 1:7-9

Ne ganom kipur kar morngua yokamai nonon ama Ari Wanopa Yesu angeroyom yoporam borin-ga yokama iye kamundiri umau-ru unainga kakom i ganom eiro morapunie. Yaromi uro ari Yar Gumam fir tekere te Ari Wanopa Yesu Kristo gunom kam dinga si madeinga yokamai er dongua

bauru unangor kan si erowamie. Kan si erowangere, yokamai Ari Wanopa yoporam borngua kera-nom bau borngor te Ari Wanopa morngor i morkere kakom ka-kom kan si erongor moraimie.

Diut. 11:26-28a

Aro epinau i firimun tar ta te niki de firika tar ta ne mongor gumandiri eiye. Ne Ari Wano-panum Yar Gumam ka di go di engua i sidekere dourom borane diro ka di ereki dourom borangi, firimun tar inanie. Ne Ari Wano-panum Yar Gumam ka di go di engua i si madowangi, fir niki deka tarom inanie.

34 Kristo I Kam Diimauru Dowapunga Famie

Ruk 9:26

Nenta na gai gornarero te ka dika i firo gai gorangui, Ari Wanom nenen keramdiri te angeroyom te Nem keranomdiri unangua kakom i yaromi gai gortowamie.

Firipai 2:11

Ari muruo giranomdiri diro Yesu Kristo Ari Wanopa mormie diro ari Nenom Yar Gumam kam akire duwaimie.

Matiyu 10:32, 33

Nenta Na kanam ari mapu-nomdiri diimauru dowangui, Na Aunam mapomdiri kamundiri yaromi kam diimauru dowariye.

Epe benariba, te nenta ari mapu-nomdiri Na mouwom wauk narrowangui, Na ama yaromi Aunam kamundiri morngor gumamdiri mounam wauk towariye.

Rom 10:9, 10

Ne girandiri diimauru dere Yesu Ari Wanopa mormie dire, Yesu gorngoro, Yar Gumam aki yokor detomie dire den mindiri firiki sitowangi, ne Yar Gumam nenen enomdiinamie. Tabengoro, ari denom minomdiri firiki sire fu yo teimie. Te giranomdiri bianom beinga diimauru deingoro, Yar Gumam nenen enomdi mormie.

Epe dungoro, Satan Yesu min bei towame diro Murom Nokapu Yesu adiiro akai yo dungor tei fume. . . Dungoro, Yesu di tome: Satan, ne fakai fo. Tabengoro, munom nokapu bor einga epe dumie. Ne Ari Wanopanum Yar Gumam towane kam bauwom dire Yaromi wo nur kokonan bei towanie dumie. Epe dungoro, Satan Yesu madero fudungoro, angero yokama uro Yesu akire di teime. — Matiyu 4:1 te 10, 11

Epeses 6:11

Ne kura boringa firinga garom Yar Gumam erongua i ganomdiri dere Satan gumanom baurere

bei niki de erowaro benangua kakom i aboro arere moraimie.

Ne yokamai oduwanom afura de erere aki awate ereingere kama sungor madero kewa dongor unanimie. Epe bei ereingere Satan yoporamdiri moringa madero u Yar Gumam yoporamdiri ure moraimie. Epe beire firiki suwaingere bianom made erowangere Yar Gumam arioma moringor ama moraimie. — Aposer 26:18

I Fita 5:8

Ne korkor eire kan gor ire moriyo. Ne kianom Satan i kapu kei raiyon gau dire wanunguamere epe wanero nenta si nowariye diro wandou mormie.

Yemis 4:7, 8

Ne Yar Gumam giram gore dire waniyo. Epe beire Satan i ka dungua firkenaingere yaromi ne enom madero tongi namie. Epe benangore, ne Yar Gumam morngor teina fingere Yaromi ne moringor u teina unamie.

Rom 8:35 te 37

Eramom nonon Kristo kanom firungor morpungi nondi ipu fakai de norowame? Ari bei niki de norowainga bo, ari nonainga bo, meran gorapunga bo, kuwanom morapunga bo, ganom bei kipur kar norowangua tarom bo, te ari nor gorainga i nondi ipu fakai de norekenamie. Tamanumie. Ya-

romi kanom firungua iran tara tara i muruo nonon iwe de topunie.

Ipiru 2:14

Ari gan kuneinga ganom korin-gamere epe Yesu gam korumie. Goringa mapunom kiapam bengua yarom Satan iwe de towariye diro ari ganom koringamere koro gorume.

II Tesaronaika 2:8

Epe benangoro, Niki Dongua Yaromi imauru dowaimie. Imauru dowaingere, Ari Wanopa ur giram muromdiri te unangor i keranom bei moro Niki Dongua Yaromi si goramie.

Giram Gore Dinga Yokamai Ari Kanom Firimie 37

I Yon 3:14

Nonon goringor madero u yor moringor u dopunie dikanupunie. Tabengoro, nonon arnoma kanom fir morpunie. Nenta emirom kam firekengui, goringa akaiyomdiri yo mormie.

I Korin 13:1

Na ari ka duwaingamere diro te angero yokama ka duwaingamere duwarki, te na kanom firinga mapunom fai narekenangui, na ka duwarka i bero singa nokom dunguamere epe yo duwariye.

Garesia 5:22, 23a

Epe beimba, Murom Nokapu

imauru dongua tarom i epe dumie. Kanom firinga mapunom, minom mokinga, amine eire moringa, ari eringa mokom erekere moringa, wira dire moringa, tar nokapu bei moringa, firiki singa, kanom fir akure moringa te tar niki dongua beikere ganom dinom kiapam bei moringa mapunom imauru domie.

I Yon 4:20

Nenta Yar Gumam fir teye diro nenen emirom fir tekenangui, yaromi kasu yar mormie. Tabengoro, yaromi nenen emirom kanungua fir tekengui, tamere beire Yar Gumam morngua kanungua i fir towame?

Yesu yaromi Yuda man ya te Yerusarem tei moro tar bengui nonon kanupunga diimauru do-wapunga morpunie. Yaromi ari er bamdiri sire yoki einga gorumba, te aro suraiye fangoro, Yar Gumam aki yokor detomie. Epe aki yokor detero ari muruo imauru deerekemba, ka waiyom bei ire wanaime dire Yar Gumam koma imauru dongua yokamai opon di erome. Te nonon yaromi gore arerongoro, ama nur kopuna nopunga yokamai ama opon di noromie. — Aposer 10:39-41

Nonon bianom i firo yaromi gorumba, te nonon yo tero mora-

pune diro yaromi kor arero yokor mormie. — Rom 4:25

Epe dungoro, moringa aro 8 idero Yesu giram gore dinga yokama kor ikar moringoro, Tomas ama morme. Iki kor kei ikar dero morimba, Yesu uro moringor suna arero epe dume: Amine eire moriyo, di erome. Epe diro Tomas di tome: Okon ei tawa dero na okonam auk firo. Epe beiro okon si gi di danamdiri naringa akaiyomdiri do. Epe di tero inokure suo eikere firiki suo di tome. Epe di tongoro, Tomas mokom baro dume: Na Ari Wanonpanam te Yar Gumanam yo, di tome. — Yon 20:26-28

Yon 5:25 te 28, 29

Kawon wom na di ereye: Kakom ta u mormia, te epinau i goringa yokama Yar Gumam Wam nokom firaimie. Te firainga yokamai yokor moraimie. . . Ne inokure munmane eikeiyo. Tabengoro, ari yoporairi moringaga yokama muruo Yaromi nokom firainga kakom unamie. Epe firainga iran yokamai arerowaimie. Yokama tar nokapu beinga yokama arero uro yokor moraimie. Niki dongua beinga yokamai arero uro kort diro meina niki dongua inaimie.

Rom 6:3-5

Ne yokama Murom Nokapu enomdi ipu Yesu Kristo ariom dar erongui, epe bengua kakom i nomane gorom i gorumie difirkeimo? Epe bengua iran yaromi gorungor i nonon ama gorpunie. Epe beire Yar Gumam yoporamdiri Kristo gorungor aki yokor de tonguamere epe nonon aki yokor de norongoro, nomane kor iro kon nokapu wan morapunga famie. Tabengoro, yaromi gorunguamere epe nomane gorom gorangui, nonon yaromi arero yokor mornguamere epe yokor morapunie.

40 Yar Gumam Mapomdiri Nokapu Wom Wan Morapunie

Ruk 1:74, 75

Nonon kianom okonomdiri morpungoro, Yaromi yomorum wom nondi mena domie. Yaromi epe bei norongui nonon kun fi-rekero Yaromi gumamdiri nokapu wom yo tere moro nonon mangir morapunga kakom nur kokonan bei towapune diro bei noromie.

Nenom Yar Gumam ne na ganama moraimie difirungoro, Murum Nokapu ne imauru deerero bei nokapu wom deeromie. Epe bei erongui ne Yesu Kristo giram gore diro te argiriom biom si erongoro, kure wom eire moraimie diro bei eromie. Yar Gu-

mam firimun ei erongua te amine eire moringa i ne moringor fai si deerowamie. —I Fita 1:2

II Korin 7:1

Arinama kanom firikao, ka epe di go di einga munmane i nonon di noreimie. Nonon ganom dinom te nomane bei niki dongua madero Yar Gumam kunom firo mapunom nokapu wom aki yo tero morapunie.

II Timoti 2:21

Nenta tar niki dongua beikere nokapu morangui, yaromi Yar Gumam kokonan yar nokapu mormie. Yaromi akenom beiro nokapu morngua iran kiapam yar kokonan bei towangua famie.

Yar Gumam Mapomdiri Nokapu Wom Wan Morapunie 41

Aisaiya 35:8

Te kon muriri orowom ta tei duwangere kam Muriri Nokapu nan ye duwaimie. Bianom beinga ari kon i kinaimie. Te du dinga yokama wankenaimie. Ari kon muriri wandou winga yokamai kon muriri i naimie.

I Yon 1:9

Nonon bianom i Yaromi diimauru detowapungi, Yaromi nonon gumanom barekero mapunom yo tongua beiro bianom i biom si norowamie. Yaromi epe beiro nonon tar niki dongua bepunga muruo kore made norowamie.

Matiyu 3:11

Ne nomane si awateingoro, na nur ire bur ereiba, te nenta na mounamdiri unangua yaromi Murom Nokapu te er dongua ire bur erowamie. Yaromi or bengoro, na kuwanom yar morka iran na Yaromi gam aukunarka fai-keme.

Epeses 1:4

Yar Gumam man kamun ama bei eikero nonon Yesu firiki sitowapungor i Yar Gumam ganama moraimie diro imauru denorongua morpunie. Epe moro Yaromi gumamdiri nokapu wom moro tar niki dongua ta beikero morapune diro bei noromie.

42 Ari Murom Nokapu Fai Si Di Erongua Morimie

Ruk 11:13

Ne ari niki deinga moringagan kuncinga firimun tar nokapu ere morimie. Epe beimia, te Anom nokapu kamundiri morngua i yana di towainga yokamai Murom Nokapu erekenamo?

Epe bamba, Murom Nokapu ne moringor unangere yoporam ire ne na gunam kanam diimauru dowaimie . . . — Aposer 1:8a

Rom 8:9

Nenta Yar Gumam Murom dem miriom ikar morangui, yaromi gam dinom firungua tarom beikere Murom Nokapu firungua tarom bemie. Te nenta Kristo

Murom i dem miriom ikar mor-kenangui, yaromi Yesu ariom morkemie.

Na Muronam ne denom minom ikar erekoro Murom i ne na ka di go di ereka dourom bor moraimie diro aki yo te erowangere, na ka dika i dourom boraimie. — Isikier 36:27

Aposer 4:31

Te yokamai make ei gouwingo, kupir sire moringa akaiyom tei koka tome. Epe bengoro, Murom Nokapu fu yokamai ikar fai si di erongoro, kun firekere Yar Gumam kam diimauru deime.

Ari Nomane Kor Inga Yar Gumam Ka Di Kor Eromie 43

Aisaiya 66:2

Ari Wanopa tara tara muruo na bei eka dumie, dume. Te kuwanom yar ta Na kanam firo gam nouro diro mora unanan fudeye difirangua yaromi na yaromi akire di towariye.

Sam 34:18

Ari Wanopa i ari denom minom ipun de morngua yokamai moringor teina mormie. Te ari mora unanan fupune dinga yokamai Yar Gumam nenen enomdi-iro mormie.

I Fita 4:12, 13

Arinamao, ne min bei erongua ganom kipur orowom karungui,

tar kam ta ekere fangua nonon morpungor fuka di noromie diro ganom nouro dikeiyo. Epe beire Yesu gam kipur orowom firunguamere nonon ama kipur firupunie difire moringoro Yesu keranom umauru nangua kakom i ne minom orowom mokinaimie.

Reperesen 21:4

Yar Gumam bei moro ari kai meinga muruo kore dowangere ari kor kai wonom meikere, nenta kam fir ipun dekere, kor wonom gorkere te ganom kipur wonom karkenamie. Tabengoro, tar koma fangua tarom irai mora goumie.

44 Min Bei Norongua Tarom Umauru Nangua Dumie

Ipiru 2:18

Yaromi koma Satan min bei tongoro, kipur firungua iran nenta epinau Satan min bei towangua Yesu bei more yaromi akire di towangua famie.

Ne nur sum duwangor nangi, Na ne ye ama fupungoro, tar ipun deerowangua tarom ne iwe deerekenamie. Te er dongua boromdi nangi, ganum dekenangere, min bei erongua tar yoporam borngua i ne ganum bei kipur fir erekenamie. — Aisaiya 43:2

I Korin 10:13

Min bei erongua tarom muruo ne mongor fuka deeronguamere

epe wom wo ari moringor fuka deeromie. Min bei erowangua kakom i Yar Gumam tar benariye dunguamere benangua iran ne Satan min bei erowangui iwe deerowame diro Yar Gumam ekandekenamie. Min bei erowangua kakom i akire di erowangere, bianom beikere yoporam bore more min bei erowangua tarom madowanie.

Rom 8:28

Yar Gumam ari tar benaime difiro imauru deerongoro, Yar Gumam fir teinga yokamai tara tara muruo ganomdiri fuka dungua u nokapu fungua nonon fire kanere dopunie.

Ari Tar Iwe De Te Moringa Tar Inainga Kam 45

Reperesen 3:21

Na tar muruo iwe dero Aunam boriomdiri koro morikamere epe nenta tar muruo iwe de towangui, Na morikor teina morangua famie.

Reperesen 3:12

Nenta tar i muruo iwe de towangua yaromi na Yar Gumanam ikom ka mapunom ikir ikar i tokar singamere epe more kor mena wonom kinamie. Na Yar Gumanam kam te Yar Gumanam ikom kam Yerusarem kor i yaromi gamdiri munom bor enariye. Yerusarem kor i Yar Gumam morngor kamundiri ungua dumie.

Te na kanam kor einga i yaromi gamdiri munom bor enariye.

Nenta tar muruo iwe de towangua yaromi Na gar feke firtere ari yokor moringa kanom fepari fangor yaromi kam fangui Na biom si dekenariye. Epe beire Na Aunam te angeroyom ye moringor mapunomdiri yaromi Na arinam mormie diro diimauru dowariye. — Reperesen 3:5

Reperesen 21:7

Yar ta tar muruo iwe de towangua yaromi Na tarnam i muruo inamie. Na yaromi Yar Gumamom mor towarkere yaromi na wanam moramie.

46 Yar Gumam Opar Go Dideinga Kam Di Noromie

I Korin 7:10, 11

Te ari yar opar i na ka epe di go di ereye. Opar bei moro wiombai made tekenamie. Epe benamba, te oparomi wiombai madero nangui, kor dere wiombai morngor namie. Te dere kinangui yar ta kor kau eikenamie. Yargan epinombai go di dekenaimie. Ka i na firikamere dikeba, Ari Wapopa epe dumie.

Rom 7:2, 3

Opar ta wiombai morangui, oparomi ka di go di einga i yar ta kor kinamie dumie. Epe dumba, oparomi wiombai gorangui, ka di go di einga i yar kau eikengua mormie dume. Epe bengua

iran oparomi wiombai yokor morngua kakom i yar ta kor nangui, oparomi yar kunor sungua mormie di towaimie. Di towaimba, wiombai gorangui, ka di go di einga i opar i yar kau eikengua mormie dumie. . .

Epe benaimba, na ne di ereye: Yar ta epiombai gama ta kunorowo nekenangere, yo epiombai aur dowangere fure yar ta kau enangui ena oparomi yar kunorowo nomie. Wiombai yomorom aur dongua iran oparomi yar kunorowo nongui wiombai morngor dumie. Te nenta oparomi inangua yaromi oparomi kunorowo ne tomie. — Matiyu 5:32

Yemis 5:8

Ari Wanopa unangua kakom teina umia, ne ama sur more niki de firikere firiki sire moriyo.

Yon 14:3

Te ne akai ta beimun dar erowaro narki, na kor dere ure ne nanan enomdiro fukoro na morarka akaiyom i ne ama moraimie.

Reperesen 3:11

Na dere unarka kakom girakotomia, ne tar aiku moringa tarom aiku ki si moringere meina inainga tarom nenta kunorowo ikenamie.

Mak 8:38

Ari epinau maikireinga i bianom nan beire yar opar kunorowo nere bei moringor i nenta na gai gornarere te na kanam i firo gai gorangui, Ari Wanom angeroyom kor siro Nem keranomdiri unangua kakom i yaromi gai gortowamie.

Matiyu 24:30

Kakom i Ari Wanom kamundiri umauro namie. Ari man man muruo Yesu kanero kai meinaimie. Ari Wanom i yoporam iro keranom nan sungua iro u kamun kuwakawari unangua ari kanaimie.

Reperesen 16:15

Kan gor ire moriyo. Na kunor nongua yarom unguamere epe unaro beye. Nenta kan gor ire moro gar firungua kiapam bei gor ire morangui, Na firimun orowom eitowariye. Yaromi yoruwaiye morkere ari oduwanomdiri gai gorkenamie.

I Yon 3:2

Epinau i nonon Yar Gumam gama morpunba, te eme nonon ganom tamere kore morapunga i fir gor ikepunie. Epe bepunba, nonon fire kanere dopunie. Yaromi umauru unangua kakom i nenen gam kore mornguamere

more unangua kanapunie. Unangua kakom i nonon Yaromi gam kornguamere korapunie.

Aposer 1:11

Suo i epe dipire: Ne Gariri yargan yo, tabengoro arere more kan kamundiri de morime? Yesu kaninga Yaromi ne moringor madero u kamundiri iwa fungua Yaromi kamundiri fungua kaningamere epe kor unaro bemie.

Matiyu 16:27

Ari Wanom i angeroyom kor sire Nem keranomdiri unaro bemie. Yaromi uro Ari muruo kokonan ingamere firo meina erowamie.

Yar Gumam Kam

Ruk 21:33

Man kamun gounamba, Na kanam goukenaro bemie.

Matiyu 22:29

Yesu mokom baro di erome: Ne Munom Nokapu i bo, Yar Gumam yoporam i fire kanere dekeinga iran ka dinga i faikemie.

II Fita 1:21

Bun ka koma dinga i ari firin-gamere ta dikeimba, te Yar Gumam arioma nokapu moringa Murom Nokapu ka duwo duwo di eronguamere diro borimie.

II Timoti 3:16

Munom Nokapu i Yar Gumam dungoro, boringa dumie. Epe

dungua iran Munom Nokapu i ire ari kawon mapunom nur si erere, tar bei gere towainga i beinga faikemie di erere, tar be-nainga niki dowangi aki yo te erere te ari yo tere morainga kam nur si erowangua kam dumie.

Sam 119:11

Na Ne bianom bei erekenariye diro Ne kanum na denam minam-diri eiro moriye.

Sam 119:105

Ne kanum i kewa ram epe mere diro na kaunamdiri kewa dero kon muriri fukor i keranom si mormie.

For more information, please write to:

**Every Home PNG
P.O. Box 1259
Mt. Hagen 281
WHP, PAPUA NEW GUINEA**